

EZER ZIZZENÉS

HOLTI MÁRIA

Milán mindig ilyenkor, hat és hét között lopakodik be, kicsit olyan az arca, mint bizonyos filmekben az emberfölötti erővel felruházott tűzoltóké a huszadik emeleten, amikor kigyullad a resó és környéke, vagy még ki sem gyulladt, kigyulladóban van, még nyoma sincs a könnyfacsaró füstnek, semmi nyoma fejetlenségnek, minden a maga rendetlenségébe burkolózott, ilyenkor hat és hét között, kicsit esetlenül, de ő, Márta tudja, hogy ez csak afféle műesetlenség, ürügy arra, hogy a szó legszorosabb értelmében beszédelegjen a lakásba, nem is osenget, tudja, hogy az ajtó mindig nyitva, azért még csengethetne és elcsodálkozhatna módjával, hogy miért tartják nyitva a lakást, amikor annyira elharapózott a beszédelegés idegen lakásokba. Milán halkan lenyomja a kilincset, savanyú uborkát ropogtat, átható szag, az ecetszagra Mártának öszszefut szájában a nyál, ilyenkor hat és hét között, amikor Milán leszédeleg a nyolcadikról, köhécselel rágcsálás közben, mintegy köhészönés helyett, Márta nem is tudja, politológus-szokás-e ez a köhészönés, Milán valóban politológus, az anyja egyszer azt mondta nagy bizalmasan Márta anyjának, hogy egy ilyen minden-szarban-kanál alkat, mint az ő Milánja, csakis politológus lehet, Márta apja csak legyintett, ő is bizalmas volt, bolond likiből bolond szél fúj, mondta a szomszéd szobából, már az ágyban volt, éppen az égő cigarettáját kereste az ágyneműben, az elaszott, sovány test a füst nyomán haladt, esküdözött, hogy nem égette ki, neki is rosszul osztották a lapot, a mama meg még a más benyögeivel is traktálja; az asszony kamillát kortyol, pedig kávéval kínálták, a mama persze résen volt, a mama mindig mindennel és mindenkivel kapcsolatban résen volt, Márta mérget venne rá, hogy saját magával kapcsolatban is résen van és mindig is résen lesz, meg kell őt is érteni, annyi mindenféle meglepetés érte, fordulat az életben, a

fordulatokat mindig csak utólag vette észre, értékelte ki, mert eleinte gőze sem volt, így szokta mondani, de miért is lett volna vagy volna a mamának gőze, amikor utólag már neki sem fontos a dolog, Márta apjának még annyira sem, elment a vonat, mondja, és rágyújt, már keresgéli is az elejtett cigarettát, de ez nem is érdekes; Milán már elharapózott a lakásban, rágcsálja az uborkát, egyszer, csak kijelenti:

— Szeretem az etnikumokat — ezt olyan sejtelmesen mondja —, izgalmasabbak mindenféle biológiai kísérletnél, vagy ott vannak a szervátültetések — mondja, mindig valami effélével jön, a szótár a hóna alatt, recseg az uborka, mögötte a kishúga görkorcsoyával, isteni párhuzamosokat szánt-hasít a szőnyegbolyhokba, *tu es fou*, kiabálja Márta felé, Milán türelmesen kijavítja, *folle*, nőnem, te hülye, ötvenszer leírod: *fou-folle*, *fou-folle*, így nem lehet nyelvet tanulni.

A kockás ing kívül a farmeren, olyan a papucs, mint valamikor a kéményseprőké volt, télen-nyáron, éjben-viharban ebben a papucsban jár, az anyja egyszer levitte a kukába, Milán éppen aludt, de a kishúga elárulta a mamát, Milán meztláb rohant le, áttúrta a kukákat, hogy mi minden akad az ilyen helyeken, annak csak a szeméttelapi kukacok a megmondhatói, papucs sehol, a szemetesek már egyszer űrtettek, ezeknek is pont akkor kellett, Milán felhívta a Szemetesek Főnökét, nagyon rendes, megértő, segítőkész alak, hozzátette ugyan, hogy a kidobott és elhordott szeméért nem felel, csak az elhordatlanul bűzlőért, de azért készségesen elmagyarázta, hol, melyik fertályban vannak az aznapi űritések, Milán alig hitt a fülének, hogy ilyen főnökök is vannak, mintha égi muzsikát hallott volna, Milán előásta a papucsot, a jobb lábassal volt a baj, arra több, mint másfél órája ment rá, aztán kezdődött otthon a láb-beli újbóli lakhatóvá tétele, *voilà tes souliers*, kiabált a kishúga, dicséretet várt, *chaussures*, *te marha*, ki hord már olyan izét, *souliers*, ropog az uborka, a zsebében celofánban még egy kisebb üvegre való, közben Márta kicseréli a töltőtollában azt a kis műanyag tintáshordót, ilyesmit is csak azok a pihent agyúak találhattak ki, mondta apa, akinek önmagán kívül mindenki pihent agyú, minden, ami új vagy újszerű, számára a pihent agyúak összeesküvéséből születik; ezen nem kell csodálkozni, mondta a háta mögött anya, szegény, annyi minden hercehurcán ment át az életben megiegyezés, az ilyesmit Márta már föl se veszi, az ilyen ködös oda-reccsentéseket, Milán se szólt egy szót sem, amikor apa egy ál-

dott szép vasárnap reggelen puszpángosította a fél parkolót, képes volt hajnalban kibiciklizni a növendékbokrokért az erdészetesekhez, azok is élvezhették a dolgot, a házban senki nem szólt semmit, de a puszpángmező volt, nincs.

Márta az ajtóhoz ugrik, a macska, ha be akar jönni, a körmét ráveri a rézszegélyre, *ôh, le petit chat*, kiabál Milán kishúga, *la chatte*, te hülye, nem látod, dűnnyög Milán, nőnem, ezt még a kínaiiban is megkülönböztetik, Márta becsavarja a tollat, belép anya a barátnőjével, az uszodából jönnek, olyan csimbókos a hajuk, hogy rossz rájuk nézni, a hajcsavarok rohama következik, megint rossz rájuk nézni. A folyamatos mamáranézést mindig akadályozza valami, Milán eldűnnyögi *dobar danját*, *mama a maga jónapot kívánokját*, mindig így köszönnek, *mama is, Milán is; Milán élvezi a villámjelenetet, ügyeletes politológus a házban, mamáék elhúzzák a csíkot a fürdőszoba irányába, menő a papucsod, mondja Milánnak, mi az, hogy menő, mert Márta átfordította, mi az, hogy menő, chouette, rikkantja Vera, a kishúga, várja a dicséretet, de Milán felkap a földről egy verskötetet, találomra kinyitja, odatartja Márta orra elé, mutatójával kiszúr egy verset találomra, olvasd, ne hülyéskedj, Milán; miért, a kiejtés érdekel, ha ti beszéltek, az ember soha nem érzi, hogyan tagoljátok a szavakat, nem tudni, hol az elejük meg a végük, mintha az egész szöveg egyetlen testből állna, na meg az a rengeteg sziszegő hang, szinte sistereg az ember feje, már akié, mondja szelíden Márta, olvasd, nem hallod, Márta kényszeredetten olvasni kezd: *Az ébredő világ ezer moccanással**

ezer zizzenéssel, ezer subanással

ér el a szívemig — félelmetes, for-

dítsd le, ne hülyéskedj, Milán, ez lehetetlen, így kizsakítva, mi az, hogy lehetetlen, a parkoló puszpángosítása sem volt lehetetlen, de lehetetlen, ha mondom, Milánka, ezt csak mi értjük, így magában, mi az, hogy *mi*, csak ti, csak egy lány lehet ilyen hülye; hagyd, Milánka, ez egy nagyeposz része, így, kiragadva, képtelenség, akárha Maria Callast néznéd a tévén lecsavart hangcsatornával, csak a hápogást látod, akár egy hüllő; ne nagyképűsködj; hogy recseg az az uborka; micsoda rátarti — Márta megörült a jelzőknek, jól jöttek, megoldásnak vagy válasznak, amolyan kézi villámhárítónak.

Mama a sarkig tárt véőéajtóban áll, spirálkefével egyengeti a ritka szép haját, búvöli, *esze zizé*, így jó? kérdezi Milán, *esze zizé*, ezer zizzenés, suttogja Márta, a *mama barátnője a fürdőszoba küszöbén parókákat próbálgat, mamánál fertelmes nagy a választék*

parókákból, parókákban soha nem volt kicsinyes, nem is hordja őket, mintha kizárólag apának vette volna ezeket a kóccsomagokat, ő bohóckodik velük, ha a kezébe kerülnek, amikor éppen a franciakulcsot keresi; azelőtt, még Mártáék kicsik voltak, néha-néha feltette valamelyiket, ha elment a szülői értekezletre, összeröffenésre, mondta apa, a vendéghajra pedig az volt a megjegyzése, hogy te is jól kilombosodtál, mama úgy tett, mintha nem hallaná, zörögni kezdett valamivel, ha mással nem hát egy üres zacskóval, azt kezdte hajtogatni, zizegetni (*zizzenés*), a hangtechnika és a megjegyzés soha nem volt szinkrónban, apa ezt soha nem vette észre, micsoda csapnivaló nyomozó lett volna szegény, civilben igazán csak a zasztavájához értett, az olajnyomáshoz, a gyertyákhoz, a porlasztó megtisztításához, pedig az nem játék; olyan szépen el tudott beszélgetni azzal a zasztavával, nyilván tegező viszonyban, a mamát ette a penész, miről beszélhetnek azok ott lent, ketten; olyan jókat rityegett apa, biztos vicceket mesél, de elfelejtette a végüket, a csattanót, ezért inkább elneveti; mama még mindig a vécéajtóban, Melinda nevű barátnője a fürdőszoba bejáratnál, átszól a mamának, *subrinád van, drágám?* Milán a fésülködőkre mered, a kishúga megáll Melinda előtt, *vous êtes un singe*, riikkantja, bravó, Milán hátbabokszolja, ezt kifogástalanul mondtad, mármint a majmot; Melinda, mint Lóth felesége, de a sóállapot nem tart soká, megfordul, bevágja maga mögött az ajtót, apa felkiabál a parkolóról, *kéreti* a kis franciakulcsot, mamának gőze sincs, ott van, anyukám, ahová tetted, onnan vedd el, hagyj békén, neked mindig a fenekedbe kell gombolyítani, Milán megkérdezi, mit jelent ez, a fenekedbe gombolyítani, már mint micsoda, Márta fordít, mama azt mondta, nem tudja, hol van a franciakulcs, Milán a fejére üt, nyilván a *gombolj* jelenti a kulcsot, nem is olyan nehéz ez.

Mamáék a hajszárítók körül, Milán az új diaposzítívok között matat, pontosan így lesz, amikor a kis Kamill, addig az építőkockái között, halkkan megszólal, szinte könnyörögvé, két dinárt kér, csak kettőt:

— Egész délután nem szóltam egy szót sem, megkapom?

— Kettőötvenet kapsz, ha hozol tíz tojást — mama leszámolja a pénzt, Kamill eltűnik.

Milán majd kinyitja megint azt a puha kötésű kis könyvet, talá-lomra belelapoz, talá-lomra a sorokra mutat: „Nem, nem, talán mégsem a Náncsi háborúja volt ez egészen, talán jóval inkább a kisasszonykáké, kiknek hidegsége Náncsihoz űzött bennünket, s

Náncsi révén birokra és veszedelmes háborúba”, folyamatosan olvassa majd, zavar nélkül, nem is húzódozik, tagoltan, szinte magyarázóan olvas, apa követeli a kis franciakulcsot, a hajszárítók berregnek, apa már könyörgőre fogta, a pont után Milán várakozón maga elé néz, udvariasan hallgat, várja a fordítást, Kamill már elszárgult, *dolgozik*, Milán húga cukorspárgára köti a macskát, mert olvasta az újságban, hogy járványok idején pogrommal írtják a csatangoló háziállatokat, meg kell kötni, pogrom, a fene egye meg, hm, „Nem, nem, talán mégsem a Náncsi háborúja volt ez egészen, talán jóval inkább...”, de miről is van itt szó, a *Nem, nem*, ez világos, a nem, talán a mégsem is megjárja, világos vonalvezetés, vannak ennél cifrább dolgok is, csak fordítani kell, *Nem, nem*, persze, ez a Náncsi a bökkenő, valaha ismert egy bizonyos Náncsit, de ez minden, a zárkózott fajtákból való, a cipők mellett folyton el akart adni valamit, régi élete használati darabjait, lévén a finisben, hol mángorlót, hol kredencet emlegetett; szóval háború; ez amolyan kötekedő fajta, de nem, éppen az ellenkezője, hiszen az áll ott, hogy *talán mégsem a Náncsi háborúja volt ez egészen*, igaz, ezzel a *talán*nal még egyáltalán nincs kizárva a militáris hajlam, talán csak afféle tapogatózó feltételezés, amely egyaránt tetelezi fel az összes lehetőséget, *eshetőséget* mindamellet, hogy az olvasót egy icurka-picurkát megpróbálja befolyásolni, mégpedig éppen az által a *talán* által, különben minek írta volna oda a novellaíró költő, hm, megálljon a menet, mondja Milán, hogy is volt ez, igen, a *Nem, nem*, addig rendben, itt valami régimódi szaftos büntényről lesz szó, valamikor voltak olyanok, ma már elképzelhetetlen, elvirágzott hölgyek háborúzása, na igen, az a *háború* is tág fogalom, lehetnek lokálisak és világraszólók, de ez, a Náncsié, nyilván a lokálisak fajtájából való, esetleg egyszerű gyűlölködés, semmi más, eufória, talán egyszerűen csak a hosszú kezűek, a hangulatkeltők fajtájából való, mindez magától értődik, erre gondolatott a költő is, ó, ez így lehetetlen, Vera a macskát spárgán ráncigálja, maga állt neki a franciakulcs keresésének, fiókokat húzogató-ráncigáló, mama a süketnémák kézjeleire emlékeztető mozdulatokkal magyaráz a bura alól, néha úgy tűnik, meg is szólal, de senki nem hallja, mindent elnyel a bura zúgása és a Náncsi körül dúló háború, az aggályoskodás, Melinda végez elsőnek a kézi szárítóval. Milyen aranyosak vagytok így, kulturáltan elbeszélgetve, csak folytassátok, mosolyog, még mindig jobb, mintha abba a galériába járkálnátok, galeribe, javítja ki Milán húga, galeribe, per-

sze, ahol azt a csirizt rágják, pfuj, ha tudnátok, miből készül, hát abból, amit a bőrgyárak húsolóiban összesöpörnek az udvaron, ragasztó, mondja Milán húga, Milán egy újabb uborkába harap, Márta legyint, a Náncsi háborúja, aki ezek szerint vagy háborúzott, vagy nem, de inkább *nem*, mert minek akkor a *talán*, tehát így kell elfogadni ezt a Náncsit, aki abban a bizonyos esetben talán mégsem volt ludas, természetesen csak részben, hiszen ott áll világosan, hogy *nem egészen*, a gyanú a kisasszonykákra terelődik, nem is alaptalanul, de hát semmi jogunk, hogy a pár sor ismeretében elítéljük őket, viszont ott áll a hideg viselkedés vádjá, ami mégis elég súlyos ahhoz, hogy készpénznek vegyük bűnösségüket, mert nézzük csak, nem az áll-e itt, hogy éppen e miatt a tulajdonságuk miatt ment fel Náncsiban a higany, és vett fel — esetleg — militáris tulajdonságokat, szóval ez amolyan körkörös háborúság lehetett — Ady szerint —, amelyben a szereplők egyaránt ludasak, a kisasszonykák a pökhendiségük miatt, Náncsi pedig azért, mert vette a lapot, olyannyira, hogy *birok* lett az ügyből, ami nyilván nem is volt *ügy*, afféle semmiség, mint a pitypangnak egy bolyha, igaz, a kiváló katasztrófák pitypangosak az elején.

És ki tudja, hová fajul ez a franciakulcs-dolog is, ha idejében meg nem találják, közben Milánék eltűntek, Melinda is indulóban, viszont a Gáspár nevű macska nyakán ott lóg a pogromellenes cukorspárga, amire Melinda mintha azt mondta volna:

— Milyen cuki!